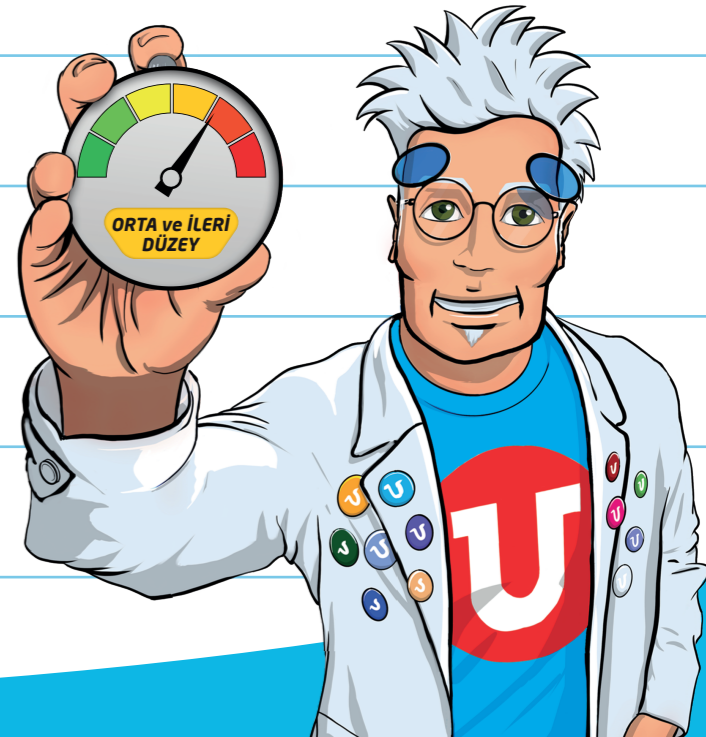


9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Edebiyat Soru Bankası

*Sözlü İletişim
(Dilin İşlevleri, İletişim Ögeleri)*



FATMA GÜL ÖRS



SÖZLÜ İLETİŞİM

DİLİN İŞLEVLERİ

İLETİŞİM ÖGELERİ



DİLİN İŞLEVLERİ

GÖNDERGESEL İŞLEV

- Dil, bilgi vermek, açıklama yapmak amacıyla kullanılır.
- Nesnel bir anlatımla oluşturulur.
- Mecazlı sözler, dolayısıyla sanatlı dil kullanılmaz.

Örnek:

- Oksijen, hidrojen ve helyumdan sonra evrende en bol bulunan üçüncü elementtir.

HEYECANA BAĞLI İŞLEV

- Anlatıcının duygu ve düşünceleri ifade edilir.
- Öznel bir anlatımla oluşturulur.
- Mektup, şiir, eleştiri yazıları, deneme gibi türlerde kullanılır.

Örnek:

- Beni aramadığın için sana çok kırıldım.

ALICIYI HAREKETE GEÇİRME İŞLEVİ

- İleti sonrasında karşı taraftaki kişinin davranışlarında bir değişiklik oluşturmayı amaçlar.
- Siyasi söylemlerde, el ilanlarında, reklamlarda bu işlevden yararlanır.
- Emir, rica ve istek içerir.

Örnek:

- Haydi toparlanın, çıkıyoruz.



KANALI KONTROL İŞLEVI

- İletişim kanalını denetleme, iletinin karşı tarafa doğru bir şekilde aktarılıp aktarılmadığını kontrol etmek amacı taşır.
- Soru cümleleri bu işlevde kullanılmaktadır.

Örnek:

- Eşyalarını topladın mı?



DİL ÖTESİ İŞLEV

- İleti, dille ilgili bilgi içerir.
- Amaç dili anlamak, dili incelemek ve kurallarını aktarmaktır.

Örnek:

- Türkçe sondan eklemeli bir dildir.

ŞİİRSEL İŞLEV

- Bir anlam ifade etmekten çok karşı tarafta estetik bir zevk uyandırmak amaçlanır.
- Mecazlı sözler, sanatlı söyleyişler yoğundur.

*Seni bulmaktan önce aramak isterim.
Seni sevmekten önce anlamak isterim.
Seni bir yaşam boyu bitirmek değil de,
Sana hep, hep yeniden başlamak isterim*

Özdemir Asaf



İLETİŞİM ÖGELERİ

- İletişim süreci, iletişim ögeleriyle gerçekleşir.
- Gönderici (Kaynak): İletişimi başlatan ögedir.
- Alıcı: Kodlanmış iletiyi alan, ona anlam verip kodu çözen iletişim ögesidir.
- İleti (Mesaj): Göndericinin düşüncelerinin, isteklerinin, duygularının görsel veya işitsel hâle dönüşmüş şeklidir. İleti; konuşma, yazı, hareket, resim vb. şekilde gönderilebilir.
- Kanal: İletinin alıcıya ulaşmasında kullanılan yol ve araçtır. Işık, hava, ses vb. iletiyi alıcıya taşıyan kanaldır. İnsan duyu organlarıyla iletiyi alır ve anlamlandırır.
- Geri Bildirim (Dönüt): Göndericinin iletisine alıcının verdiği karşılıktır. Gönderici, iletinin anlaşılıp anlaşılmadığını geri bildirim sayesinde öğrenir.

- **Kod (Şifre):** İletinin özel bir tarzda düzenlenmiş hâlidir. Dil, iletiyi ulaştırmak için kullanılan en yaygın koddur. İletişimin gerçekleşebilmesi için göndericinin ve alıcının aynı kodu bilmesi gerekir. Türkçe konuşan bir kişinin iletisinin alıcı tarafından anlaşılabilmesi için alıcının da Türkçe bilmesi gerekir.
- **Bağlam:** İletişime katılan öğelerin birlikte oluşturduğu ortamdır.



Örnek:

→ Aydın derse geç kalkmıştır. Nefes nefese sınıfa girdiğinde öğretmenin derse başladığını görür. Öğretmen güler yüzlü bir ifadeyle, " Hoş geldin Aydın. Nerelerdeydin, özlettin kendini." der. Aydın mahcubiyetle, " Özür dilerim öğretmenim, uyu-yakalmışım." diyerek yerine geçer.



İLETİ:

Hoş geldin Aydın.
Nerelerdeydin,
özlettin kendini.

GÖNDERİCİ:
Öğretmen

ALICI:
Aydın

DÖNÜT:

Özür dilerim öğ-
retmenim, uyuya-
kalmışım.

KOD:
Türkçe

KANAL:
Hava ve ses

BAĞLAM:
Sınıf

